

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 43/03-68

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti J. B., bytom K., Š. B., bytom K., M. T., rod. B., bytom K., M. B., rod. B., bytom K., zastúpených advokátom JUDr. A. T., A. k., K., pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v K. č. k. 4 S 293/01-11 z 15. januára 2002 na neverejnom zasadnutí 7. mája 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v K. uznesením č. k. 4 S 293/01-11 z 15. januára 2002 p o r u š i l základné právo J. B., Š. B., M. T., rod. B., a M. B., rod. B., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Krajského súdu v K. č. k. 4 S 293/01-11 z 15. januára 2002 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. J. B. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v K. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Š. B. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v K. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. M. T., rod. B., priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Krajský súd v K. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. M. B., rod. B., priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Krajský súd v K. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Krajský súd v K. je povinný nahradiť trovy konania v sume 42 020 Sk (slovom štyridsaťdvatisíc dvadsať slovenských korún) na účet advokáta JUDr. A. T., A. k., K., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

8. Sťažnosti J. B., Š. B., M. T., rod. B., a M. B., rod. B., vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ť v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 43/03-46 z 5. februára 2003 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť zo 7. marca 2002 J. B., bytom K., Š. B., bytom K., M. T., rod. B., bytom K., a M. B., rod. B., bytom K. (ďalej len

„sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. A. T., A. k., K., v časti, v ktorej namietali porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 v spojení s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v K. č. k. 4 S 293/01-11 z 15. januára 2002.

Sťažovatelia uviedli, že začiatkom júla 2001 zistili stavebné práce vykonávané na ich pozemku č. p. 9925/2, k. ú. B., zapísanom na LV č. 10642 KN – E vedenom Okresným úradom K., odborom katastra nehnuteľností. Stavebné práce boli vykonávané na základe rozhodnutia Okresného úradu K., odborom životného prostredia, č. ŽP 880/2001-Som z 12. apríla 2001 (ďalej aj „rozhodnutie z 12. apríla 2001“).

Sťažovatelia sa obrátili na Okresný úrad K., odbor životného prostredia, a žiadali o okamžité zastavenie stavebných prác, o poskytnutie ochrany ich vlastníckemu právu k uvedenému pozemku a o preskúmanie rozhodnutia Okresného úradu K., odboru životného prostredia, č. ŽP 880/2001-Som z 12. apríla 2001 mimo odvolacieho konania.

Okresný úrad K., odbor životného prostredia, vo svojom stanovisku zo 16. augusta 2001 sťažovateľom oznámil, že práce na pozemku prebiehajú v súlade s platným vodoprávnym povolením (rozhodnutie Okresného úradu K., odboru životného prostredia, č. ŽP 880/2001-Som z 12. apríla 2001), preto nie je dôvod na ich zastavenie, a že žiadosť o preskúmanie uvedeného rozhodnutia mimo odvolacieho konania postúpil Krajskému úradu v K., odboru životného prostredia.

Krajský úrad v K., odbor životného prostredia, listom zo 10. októbra 2001 vybavil podnet sťažovateľov na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania tak, že napadnuté rozhodnutie ponechal v platnosti. Odôvodnil to tým, že sťažovatelia nemali v čase konania právny titul na postavenie účastníkov. Za účastníka konania podľa neho správny orgán oprávnene považoval Východoslovenské tehelne, š. p. - v likvidácii so sídlom v K. ako užívateľa parcely registra C – KN č. 3384, k. ú. B.. Správca konkurznej podstaty ako zástupca užívateľa pritom súhlasil s realizáciou povolenej stavby (pozn. vodohospodárskych diel - vrátane kanalizačnej prípojky - realizovaných v rámci stavby „BAUMAX – X2 K.“).

Sťažovatelia namietali, že stavebný úrad napriek tomu, že vedel, že Východoslovenské tehelne, š. p. - v likvidácii sú len užívateľom (nájomcom) nehnuteľnosti, nepovažoval za nutné zistiť vlastníka tejto parcely a konať s ním ako s účastníkom konania argumentujúc, že sťažovatelia neboli v čase vydania územného rozhodnutia a rozhodnutia o povolení výstavby vodohospodárskych diel realizovaných v rámci stavby BAUMAX – X2 K. známi ako účastníci konania, lebo výpis z listu vlastníctva č. 10642 na parcelu registra E – KN evidovanú ako č. 9925/2 v k. ú. B., ktorý sťažovatelia predložili, bol vyhotovený až 1. augusta 2001, teda tri a pol mesiaca po vydaní povolenia na vodohospodárske diela.

Sťažovatelia v konaní pred ústavným súdom namietajú, že vlastníkmí vyššie uvedenej parcely sú už od roku 1995 titulom dedenia a ich právni predchodcovia už vyše sto rokov. Zápis o vlastníctve k uvedenej nehnuteľnosti bol vykonaný v katastri nehnuteľností v roku 1995 na základe „prerozdelenia“. Správny orgán však vlastníctvo k uvedenému pozemku ani k pozemkom susedným podľa ich názoru vôbec nezisťoval.

Sťažovatelia podali následne Krajskému súdu v K. žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Okresného úradu K., odboru životného prostredia, č. ŽP 880/2001-Som z 12. apríla 2001. Krajský súd v K. uznesením č. k. 4 S 293/01-11 z 15. januára 2002 konanie zastavil, pretože podľa prílohy A Občianskeho súdneho poriadku vykonávajúcej ustanovenie § 248 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku sú rozhodnutia o povoleniach na zriadenie vodohospodárskych diel vydané podľa § 9 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách (pozn. platného a účinného v tom čase) uvedené medzi prípadmi, keď je vylúčená možnosť domáhať sa, aby rozhodnutie správneho orgánu preskúmal súd.

Sťažovatelia namietajú, že uvedené rozhodnutie Krajského súdu v K. je v rozpore s čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd rozhodol, že „*Krajský súd v K. uznesením č. k. 4 S 293/01 – 11 z 15. januára 2002, ktorým pre nedostatok právomoci zastavil konanie o preskúmanie rozhodnutia Okresného úradu K., odboru životného prostredia č. ŽP 880/2001- Som z 12. apríla 2001 porušil základné právo J. B., Š. B., M. T.j, rod. B.j a M. B.j, rod. B. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 2 v spojitosti s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.*

(...)

Ústavný súd zrušuje rozhodnutie Krajského súdu v K. č. 4 S 293/01-11 zo dňa 15. 01. 2002 (...)“.

Sťažovatelia taktiež žiadali o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia z dôvodu, že vydaním podľa nich nezákonných rozhodnutí Okresného úradu K. a Krajského súdu v K. bolo investorovi stavby umožnené vykonať na pozemku sťažovateľov stavebné práce, v dôsledku ktorých došlo k trvalému znehodnoteniu pozemku, pretože protiprávnym umiestnením kanalizácie sa znemožnilo jeho ďalšie využitie na stavebné účely. Hodnota stavebných pozemkov v intraviláne obce K. na trhu s nehnuteľnosťami sa podľa sťažovateľov v tom období pohybovala v rozmedzí od 2 000 Sk do 7 000 Sk za 1 m², preto žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 Sk x 272 m² a náhrady nákladov na účelné bránenie svojich práv vo výške 25 000 Sk, spolu vo výške 569 000 Sk.

Predseda krajského súdu v písomnom vyjadrení k sťažnosti č. Spr. 551/02 z 22. marca 2002 uviedol: „*Nedostatok právomoci súdu na preskúmanie napadnutého rozhodnutia súd vyvodil z ustanovenia § 248 ods. 3 O. s. p. a prílohy A tvoriacej súčasť O. s. p. v ustanovení § 38 ods. 3 zveruje právomoc rozhodovať v pochybnostiach, či konkrétna stavba má charakter vodohospodárskeho diela, vodohospodárskemu orgánu príslušnému na jeho povolenie. Preto, ak Okresný úrad K., odbor životného prostredia ako vodohospodársky orgán dospel k záveru, že predmetná stavba má charakter vodohospodárskeho diela (a v dôsledku toho na jej zriadenie je potrebné povolenie podľa § 9 zákona o vodách) súd nebol oprávnený skúmať kvalifikáciu predmetnej stavby. Súd pred vydaním uznesenia o zastavení konania nedospel k záveru, že rozhodnutím o povolení zriadiť (resp. zmeniť) vodohospodárske dielo došlo k odňatiu, resp. nútenému obmedzeniu*

vlastníckeho práva žalobcov ako základného ľudského práva, v dôsledku čoho podľa druhej vety čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky by nemohol vysloviť, že predmetné rozhodnutie je vylúčené zo súdneho prieskumu (rekonštrukcia vodohospodárskeho diela, ktoré má charakter podzemnej stavby). Preto sa ani v odôvodnení uznesenia touto otázkou súd nezaoberal.“

Právny zástupca sťažovateľov písomne reagoval na vyjadrenie krajského súdu podaním zo 6. mája 2002, v ktorom uviedol: „(...) Krajský súd podľa nášho názoru nesprávne vychádzal z ustanovenia § 28 ods. 3 o vodách, ktorý výslovne uvádza, že „v pochybnostiach“ o tom, či ide o vodohospodárske dielo alebo jeho súčasť rozhodne vodohospodársky orgán príslušný na jeho povolenie. V zmysle § 38 ods. 2 totiž výslovne zákon kanalizačné prípojky označuje, že tieto nie sú vodohospodárskym dielom, s výnimkou tých, ktoré vyhláškou určí ústredný vodohospodársky orgán republiky po dohode s ústredným orgánom republiky pre výstavbu. O spornej kanalizačnej prípojke nebolo ústredným orgánom republiky vyhláškou určené, že by sa jednalo o vodohospodárske dielo.“

V uvedenej veci si ústavný súd vyžiadal taktiež stanovisko Okresného úradu K., ktorý sa vyjadril v podaní z 28. mája 2002. Prednostka Okresného úradu K. v ňom okrem iného uviedla: „(...) na určitej časti pozemku, ktorého sa dotýka podanie sťažovateľov, jestvovala pôvodná kanalizácia, ktorá odvádzala odpadové vody z areálu bývalých Vsl. tehelní š. p. . Táto kanalizácia bola vybudovaná v r. 1983, uvedená je ako jeden z objektov v platnom stavebnom povolení ObNV K., č. vyst. 9020/83-Ki. zo dňa 14. 11. 1983. Nad kanalizačnou prípojkou bola zrealizovaná asfaltová prístupová cesta, ktorá cca 14 rokov zabezpečovala prístup dopravných prostriedkov počas existencie Vsl. tehelní. Tunajší VH – orgán v rámci platného vodoprávneho konania iba povolil rekonštrukciu technického prevedenia pôvodnej kanalizačnej prípojky, a preto tvrdenie, že sa jedná o znehodnotenie stavebného pozemku je nepravdivé.

- K tvrdeniu, že predmetná (povolená) kanalizácia nie je VH dielom uvádzame:
- Rozhodnutím č. ŽP-880/2001-Som. z 12. 4. 2001 bolo vydané vodohospodárske povolenie podľa predloženého projektu, pričom objekty jedného investora, resp.

prevádzkovateľa sa v rámci vydávaného povolenia posudzujú komplexne. Cit. rozhodnutím bolo povolené komplexné vodné hospodárstvo pre danú stavbu, t. j. VH – stavby pre odber, vypúšťanie a čistenie odpadových vôd a pre požiarnu potrebu. Uvedené stavby nie je možné od seba odčleniť a povoľovať samostatne. Preto ani nie je možné posudzovať rekonštrukciu kanalizačnej prípojky ako samostatnú stavbu a vzťahovať na ňu kritériá „pochybnosti“ či ide alebo nejde o VH – dielo.

- Napriek vyššie uvedenému, podľa vyhl. MLaVHDP SSR č. 15/1989 Zb., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 154/1978 Zb. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, § 2a ods. 4:

„Prípojka k verejnej kanalizácii je VH – dielom

4a. ak slúži na vypúšťanie odpadových vôd z priemyselných alebo poľnohospodárskych objektov,

4b. ak odvádza odpadové vody zo skupiny objektov, ktorých odvádzanie vyžaduje výstavbu vlastnej stokovej siete,

4c. ak slúži na vypúšťanie odpadových vôd, ktoré na dodržanie najvyššej prípustnej miery znečistenia vyžadujú predchádzajúce čistenie a môžu sa vypúšťať do verejnej kanalizácie len s povolením VH – orgánu,

4d. ak je dlhšia ako 100 m a jej svetlosť je väčšia ako 20 cm.“

Povolením VH – orgánu bola povolená kanalizačná sústava stavby o dĺžke 1253,71 m, svetlosť potrubí je podľa projektu v rozmedzí od 15 – 60 cm, súčasťou kanalizácie je aj predčistenie dažďových vôd od ropných látok pred zaústením do verejnej kanalizácie. Povolená kanalizácia teda spĺňa vyššie uvedené znaky VH – diela, (písm. 4b, 4c, 4d), pričom stačí, aby za VH – dielo, bola prehlásená, ak spĺňa len jednu vyššie uvedenú podmienku samostatne.“

Právny zástupca sťažovateľov v podaní na ústavný súd z 5. septembra 2002 okrem iného uviedol: „(...) V podanej žalobe na Krajský súd K. sa žalobcovia domáhali, aby súd uložil správnomu orgánu povinnosť doručiť rozhodnutie o stavebnom povolení, prípadne rozhodnutie vydané v rámci vodoprávneho konania. Tejto požiadavke však súd nevyhovел a konanie zastavil. (...)“

V podaní z 29. apríla 2003 uplatnil právny zástupca sťažovateľov náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej výške 47 040 Sk.

Predseda Krajského súdu v K. v podaní zo 7. marca 2003 a právny zástupca sťažovateľov v podaní z 19. marca 2003 uviedli, že netrvajú na konaní ústneho pojednávania ústavného súdu v predmetnej veci a súhlasia s upustením od neho.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom uznesenia krajského súdu č. k. 4 S 293/01-11 z 15. januára 2002 a ďalších predložených listinných dôkazov vrátane obsahu spisu Okresného úradu K., odboru životného prostredia, sp. zn. ŽP-880/2001 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovné podstatné skutočnosti týkajúce sa uvedenej veci.

Okresný úrad K., odbor životného prostredia, ako miestne a vecne príslušný vodohospodársky orgán v zmysle zákona Slovenskej národnej rady č. 135/1974 Zb. o štátnej správe vo vodnom hospodárstve v znení neskorších predpisov v spojení so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z. z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako špeciálny stavebný úrad podľa § 120 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“) na základe žiadosti spoločnosti P. V. N. B., s. r. o., B., zastúpenej ZDRUŽENÍM CEVING, K., z 15. marca 2001 povolil podľa § 9 ods. 1 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách

(vodný zákon) v znení neskorších predpisov výstavbu vodohospodárskych diel realizovaných v rámci stavby „BAUMAX – X2 KOŠICE“ podľa projektu vypracovaného inžinierskou a projektovou kanceláriou REPRES, K.. Predmetom povolenia bola aj realizácia stavebného objektu SO 07.1 – Kanalizačná prípojka.

V časti uvedeného rozhodnutia týkajúcej sa dotknutých majetkovoprávných vzťahov sa uvádza: „*Stavba sa realizuje na parcelách č. 3519/1, ktoré sú vo vlastníctve INPROX s. r. o. K. vid'. zmluva o dielo (príloha) a p. č. 3384 k. ú. B., ktorej nájomcom sú VST š. p. K. vid'. dohoda o výmene kanalizačnej prípojky.*“

V odôvodnení označeného rozhodnutia Okresný úrad K., odbor životného prostredia, okrem iného uviedol: „*Pretože sú tunajšiemu VH – orgánu dobre známe pomery staveniska a žiadosť poskytuje dostatočný podklad pre posúdenie navrhovanej stavby upustil v zmysle § 61 ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov od ústneho konania a miestneho šetrenia a zároveň upozornil všetkých účastníkov konania, že svoje námietky môžu uplatniť najneskoršie do 7 dní odo dňa doručenia oznámenia, inak k nim nebude prihliadnuté.*

Zároveň upozornil, že k pripomienkam a námietkam, ktoré boli alebo mohli byť uplatnené v územnom konaní alebo pri prejednávaní územného plánu zóny sa neprihliada. Pre predmetnú stavbu bolo vydané územné rozhodnutie okresným úradom K., odb. ŽP dňa 24. 1. 2001 pod č. ŽP – 2111/2000 – Bra.

Keďže navrhované riešenie je technicky i ekonomicky zdôvodnené a nie sú ohrozené ani poškodené vodohospodárske ani verejné záujmy a práva iných, vodohospodársky orgán rozhodol tak ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia bezodkladne (...).“

Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a stalo sa vykonateľným 12. apríla 2001.

Uvedené rozhodnutie ani oznámenie Okresného úradu K., odboru životného prostredia, o začatí predmetného vodoprávneho konania a lehote na uplatnenie námietok sťažovateľom doručované neboli.

ZDRUŽENIE CEVING, K. (zástupca investorskej organizácie) k žiadosti o vydanie vodoprávneho povolenia pripojilo výpis z listu vlastníctva katastra nehnuteľností č. 12219 z 19. marca 2001 týkajúci sa parcely č. 3519/1, zastavané plochy, k. ú. B. a vo vzťahu k druhému z pozemkov, na ktorých mala prebiehať výstavba vodohospodárskych diel – p. č. 3384, zastavané plochy, k. ú. B., iba výpis z evidenčného listu z 19. marca 2001, na ktorom je ako „držiteľ resp. iná oprávnená osoba“ evidovaný „CS STAT – VYCHODOSLOVENSKE TEHELNE NP KE STUROVA 11“. Okresnému úradu K., odboru životného prostredia, bola v prílohe žiadosti o vydanie vodoprávneho povolenia predložená „Dohoda o výmene kanalizačnej prípojky“ uzavretá medzi investorom stavby a správcom konkurznej podstaty „Východoslovenských tehelní š. p. v likvidácii“, v ktorej sa uvádza, že „Východoslovenské tehelne n. p. K. ako nájomca predmetnej parcely (pozn. p. č. 3384, k. ú. B.) v zmysle Evidenčného listu č. 1378 súhlasia

- s vydaním stavebného povolenia pre stavebníka P. V. N. s. r. o., B.
- so vstupom na pozemok pri realizácii rekonštrukčných prác na kanalizačnej prípojke na parcele č. 3384 k. ú. B.
- so vstupom na pozemok pre prípad údržby a opravy kanalizačného potrubia RŠ počas prevádzky kanalizačnej prípojky“.

Sťažovatelia podali 14. novembra 2001 na Krajskom súde v K. žalobu o preskúmanie rozhodnutia Okresného úradu K., odboru životného prostredia, č. ŽP 880/2001-Som z 12. apríla 2001, v ktorej okrem iného uviedli, že v prvej polovici júla 2001 zistili na parcele č. 9925/2, k. ú. B., zapísanej na liste vlastníctva č. 10642 vedenom Správou katastra K., ktorej sú vlastníkami, výkon stavebnej činnosti. Stavebná činnosť bola uskutočňovaná na základe vyššie uvedeného rozhodnutia. Sťažovatelia sa preto obrátili na Okresný úrad K., odbor životného prostredia, a žiadali o okamžité zastavenie stavebnej činnosti a o preskúmanie rozhodnutia, na základe ktorého bola stavebná činnosť vykonávaná, mimo odvolacieho konania.

Okresný úrad K., odbor životného prostredia, v stanovisku zo 16. augusta 2001 sťažovateľom oznámil, že stavba prebieha v súlade s platným vodoprávnym povolením,

preto nie je dôvod na vydanie opatrenia na zastavenie stavebných prác, ako aj to, že žiadosť o preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania postupuje Krajskému úradu v K., odboru životného prostredia.

Krajský úrad v K., odbor životného prostredia, vybavil podnet žalobcov na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania listom z 10. októbra 2001, v ktorom uviedol, že napadnuté rozhodnutie ponecháva v platnosti, čo odôvodnil tým, že sťažovatelia v čase konania nemali právny titul na postavenie účastníkov.

Sťažovatelia poukazovali predovšetkým na znenie § 59 ods. 1 stavebného zákona, podľa ktorého účastníkom stavebného konania sú stavebník, ako aj organizácie a občania, ktorí majú vlastnícke alebo iné práva k susedným pozemkom alebo stavbám, a ktorých práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť stavebným povolením dotknuté. Namietali porušenie svojich práv *„nezákonným postupom a nezákonnými rozhodnutiami vydanými Okresným úradom K. a následne Krajským úradom v K. v rámci územného, stavebného a vodoprávneho konania, konkrétne rozhodnutím Okresného úradu K.I zo dňa 12. 04. 2001, č. ŽP 880/2001 Som“* a žiadali, aby *„súd preskúmal zákonnosť týchto konaní a rozhodnutí“* .

Sťažovatelia namietali, že s nimi v rozpore so zákonom nebolo konané ako s účastníkmi konania, a žiadali, aby *„súd uložil správnomu orgánu povinnosť doručiť rozhodnutie o stavebnom povolení, prípadne aj rozhodnutie vydané v rámci vodoprávneho konania“* .

Navrhli, aby Krajský súd v K. takto rozhodol: *„Súd zrušuje rozhodnutie Okresného úradu K., Odboru životného prostredia, štátnej vodnej správy zo dňa 12. 04. 2001 pod č.: ŽP 880/2001Som a vec vracia prvostupňovému orgánu na ďalšie konanie. (...)“*

Krajský súd v K. uznesením č. k. 4 S 293/01-11 z 15. januára 2002 (ďalej len „uznesenie z 15. januára 2002“) konanie o žalobe sťažovateľov zastavil. V odôvodnení uvedeného rozhodnutia okrem iného uviedol: *„V konaní podľa druhej hlavy piatej časti*

O. s. p. súdy v správnom súdnictve nepreskúmajú rozhodnutia správnych orgánov uvedené všeobecnou charakteristikou podľa § 248 ods. 1, druhovo špecifikované v ustanovení § 248 ods. 2 O. s. p. ako aj rozhodnutia správnych orgánov vydané na základe konkrétnych zákonných ustanovení uvedených v prílohe A, ktorá je súčasťou O. s. p. (§ 248 ods. 3 O. s. p.).

Podľa prílohy A vykonávajúcej ustanovenie § 248 ods. 3 O. s. p. medzi prípady kedy je vylúčená možnosť domáhať sa, aby rozhodnutie správneho orgánu preskúmal súd, sú aj rozhodnutia o povoleniach na zriadenie vodohospodárskych diel vydané podľa § 9 zákona č. 138/1973 Zb. o vodách.

Predseda senátu uznesením konanie zastaví, ak žaloba smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom (§ 250d ods. 3 O. s. p.).

Žalobou napadnuté rozhodnutie Občiansky súdny poriadok vylučuje zo súdneho prieskumu v správnom súdnictve podľa druhej hlavy piatej časti O. s. p. Pretože žaloba smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmavania súdom, bolo potrebné konanie o žalobe podľa § 205d ods. 3 O. s. p. zastaviť.“

Krajský súd vo svojom rozhodnutí taktiež uviedol, že pokiaľ ide o Krajský úrad v K., ten nebolo možné považovať za účastníka konania, pretože žalobcovia aj napriek tomu, že ho označili za účastníka konania, nedomáhali sa zrušenia žiadneho ním vydaného konkrétneho rozhodnutia.

Z geometrického plánu č. 131/2001 zo 14. novembra 2001 predloženého sťažovateľmi, ako aj z vyjadrenia a podkladov Správy katastra K. (z výpisu z pozemkovej knihy číslo vložky 1526, k. ú. K., z písomnej identifikácie parcely mpč. 9925/2 a z kópie listu vlastníctva č. 10642, k. ú. B.) predložených na žiadosť ústavného súdu vyplýva, že parcela č. 9925/2, KN – E, k. ú. B., evidovaná pôvodne na LV č. 10642 vedenom Správou katastra K., tvorila súčasť parcely č. 3384, KN – C, k. ú. B., ktorá bola následne rozdelená na novovytvorené parcely KN č. 3384/1, 3384/2 a 3384/3. Parcela č. 9925/2, KN – E, k. ú. B., vo výmere 272 m² je totožná s parcelou č. 3384/3, KN – C, k. ú. B., vo výmere 272 m², v súčasnosti evidovaná na LV č. 10642 vedenom Správou katastra K., ktorá je vo vlastníctve sťažovateľov.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

2. Ústavný súd sa už otázkou preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu súdom zaoberal vo viacerých rozhodnutiach.

V náleze sp. zn. II. ÚS 50/01 z 2. októbra 2001 okrem iného vyslovil, že v situácii, keď ustanovenie právneho predpisu dovoľuje dvojaký výklad (jeden ústavne súladným a druhý ústavne nesúladným spôsobom), má prioritu jeho výklad ústavne súladným spôsobom. Pre súdy táto povinnosť vyplýva celkom jednoznačne z čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy. Táto povinnosť súdu zodpovedá ústavne garantovanému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy. Úlohou súdu aj pri uplatňovaní Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a v spojení s čl. 46 ods. 2 poslednou vetou ústavy je zisťovať, či rozhodnutie správneho orgánu, zákonnosť ktorého má byť predmetom súdneho preskúmania (vrátane toho, uvedeného v § 248 ods. 2 písm. d) OSP), je vzhľadom na jeho obsah spôsobilé týkať sa základných práv alebo slobôd. V prípade, ak súd zistí, že tomu tak je, takéto rozhodnutie nesmie byť vylúčené zo súdneho preskúmania. Základnému právu uvedenému v čl. 46 ods. 2 ústavy preto zodpovedá taký postup súdu, v rámci ktorého hodnotí nielen formálne znaky rozhodnutia predloženého mu na súdne preskúmanie, ale aj to, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd účastníka konania. Postup súdu, v ktorom zanedbal niektorý z týchto prvkov, zakladá porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.

Právne názory vyslovené v citovanom náleze ústavný súd potvrdil aj v uznesení sp. zn. II. ÚS 236/02 z 11. decembra 2002 (išlo o rozhodnutie správneho orgánu podľa § 248 ods. 2 písm. f) OSP), kde tiež uviedol, že „... odopretie súdnej ochrany vo veciach prieskumu rozhodnutí orgánov verejnej správy je dovolené v prípade, že tak ustanoví zákon. Tento postup však nie je namieste v prípade, ak ide o rozhodnutia, ktoré sa týkajú základných práv a slobôd“.

V náleze sp. zn. I. ÚS 3/01 z 20. decembra 2001 išlo zase o to, že navrhovateľky neboli účastníkmi správneho konania, v ktorom sa právoplatne rozhodlo o odstránení stavieb, ku ktorým navrhovateľky uplatňovali nájomné a užívacie práva, pričom medzi nimi

a správnym orgánom, ktorého rozhodnutie na krajskom súde napadli, vznikol spor o tom, či im tieto práva podľa príslušných hmotnoprávných predpisov vznikli alebo nevznikli. Ústavný súd tu uviedol, že spor o existenciu práv z nájomného a užívacieho vzťahu, ktorý vznikol medzi navrhovateľkami a správnym orgánom, bol takým sporom, ktorý musí byť v konečnom dôsledku prejednaný a rozhodnutý vo veci samej príslušným súdom.

3. V teraz prejednávanej veci sťažovateľov ide o problematiku súdneho preskúmania rozhodnutia správneho orgánu podľa § 248 ods. 3 OSP.

V zmysle citovaného ustanovenia sú, okrem ustanovení § 248 ods. 1 a 2 OSP, z preskúmania súdom vylúčené rozhodnutia správnych orgánov vydané na základe ustanovení uvedených v prílohe A, ktorá je súčasťou Občianskeho súdneho poriadku, ako aj rozhodnutia, ktorých preskúmanie vylúčia osobitné zákony.

Pri rozhodnutí Okresného úradu K., odboru životného prostredia, z 12. apríla 2001 ide o rozhodnutie, ktoré je uvedené v prílohe A k Občianskemu súdnemu poriadku (Odbor: Vodné hospodárstvo, Názov predpisu a číslo §: Zákon č. 138/1973 Zb. o vodách, § 9 a Charakteristika rozhodnutia: rozhodnutia o povoleniach na zriadenie vodohospodárskeho diela).

Krajský súd v K. v uznesení z 15. januára 2002 na str. 2 okrem iného uviedol, že: „Žalobcovia v žalobe tvrdili, že stavebné práce v rámci výstavby kanalizačnej prípojky k objektu obchodného domu BAUMAX 2 v K. sú vykonávané aj na parcele č. 9925/2 zapísanej na LV č. 10642 kat. úz. B., ktorá je vo vlastníctve žalobcov.“ Z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že označený súd sa obsahom rozhodnutia Okresného úradu K., odboru životného prostredia, z 12. apríla 2001 - z hľadiska jeho spôsobilosti týkať sa vlastníckeho práva sťažovateľov - vôbec nezaoberal a konanie zastavil iba preto, lebo rozhodnutie formálne spĺňalo náležitosti uvedené v § 248 ods. 3 OSP.

Z podkladov, ktoré si ústavný súd zadovážil vyplýva, že označené rozhodnutie Okresného úradu K., odboru životného prostredia, v časti ohľadne kanalizačnej prípojky sa

týkalo aj parcely vo vlastníctve sťažovateľov. V konaní Krajského súdu v K. vedenom pod sp. zn. 4 S 293/01, kde bolo sťažovateľmi napadnuté rozhodnutie Okresného úradu K., odboru životného prostredia (bol tiež účastníkom konania), išlo teda aj o spor medzi Okresným úradom K. a sťažovateľmi o to, či vodoprávne konanie, ktoré vyústilo do rozhodnutia Okresného úradu K., odboru životného prostredia, z 12. apríla 2001, bolo alebo nebolo vykonané v súlade s požiadavkou rešpektovať vlastnícke právo sťažovateľov.

Krajský súd v K. v citovanom konaní preskúmal napadnuté rozhodnutie z 12. apríla 2001 iba z hľadiska formálneho, hoci sa týkalo vlastníckeho práva sťažovateľov. V tomto konaní išlo aj o spor medzi účastníkmi konania, ktorého výsledok by mal význam pre vlastnícke právo sťažovateľov. Keď za týchto okolností Krajský súd v K. napadnuté rozhodnutie obsahovo nepreskúmal, spor medzi účastníkmi konania nerozhodol, ale toto konanie zastavil, porušil základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 2 ústavy v spojení tiež s ústavným princípom vyjadreným v čl. 2 ods. 2 ústavy.

Základnému právu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy zodpovedá povinnosť všeobecného súdu, na ktorý sa obrátil sťažovateľ so žalobou proti rozhodnutiu správneho orgánu týkajúceho sa jeho základných práv a slobôd, aby takéto rozhodnutie preskúmal a rozhodol spor medzi sťažovateľom a správnym orgánom ohľadne týchto práv a slobôd.

4. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov, tak ako je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Podľa § 56 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde uznesenie Krajského súdu v K. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu), v ktorom bude povinný o žalobe sťažovateľov (ako žalobcov) proti žalovanému Okresnému úradu K. I konať a rozhodnúť, pričom je viazaný právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

5. Pokiaľ sťažovatelia žiadali priznať primerané finančné zadost'učinenie v celkovej sume 569 000 Sk, ústavný súd im v prevažnej časti nemohol vyhovieť. Táto suma má totiž

predstavovať znehodnotenie ich pozemku, teda majetkovú škodu, hoci primerané finančné zadosťučinenie predstavuje v zmysle § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde iba náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Keďže ale sťažovatelia nepochybne utrpeli aj nemajetkovú ujmu spočívajúcu predovšetkým v pocitoch nespravodlivosti z dôvodu porušenia ich ústavného práva, ústavný súd sa musel vysporiadať aj s otázkou jej nápravy.

Nápravu ich nemajetkovej ujmy predstavuje v prevažnej miere konanie ústavného súdu o ich sťažnosti, ktoré skončilo týmto nálezom. V ňom bolo vyslovené porušenie ich základného práva, ústavný súd napadnuté uznesenie Krajského súdu v K. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom bude povinný konať a rozhodnúť ústavne súladným spôsobom.

Pretože tieto spôsoby nápravy nemôžu celkom napraviť nemajetkovú ujmu, ktorú sťažovatelia utrpeli, v rámci záujmov spravodlivosti a ochrany ústavnosti im ústavný súd podľa § 56 ods. 4 a 5 zákona o ústavnom súde priznal sumu 10 000 Sk (každému z nich) z titulu primeraného finančného zadosťučinenia, pričom vo zvyšnej časti ich návrhu nevyhovel (body 3, 4, 5, 6 a 8 výroku nálezu).

Pokiaľ sťažovatelia uplatňovali pred ústavným súdom nárok na náhradu majetkovej škody, v týchto súvislostiach treba poukázať na znenie čl. 127 ods. 4 ústavy, podľa ktorého zodpovednosť toho, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, za škodu alebo inú ujmu rozhodnutím ústavného súdu nie je dotknutá.

6. Sťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadali priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia v uvedenom konaní, ktorých výšku vyčíslil ich právny zástupca na 47 040 Sk za päť úkonov právnej služby u štyroch sťažovateľov nasledovne: za právne služby poskytované prvému sťažovateľovi (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom - 200 Sk, písomné podanie na ústavný súd - sťažnosť - 200 Sk, ďalšia porada s klientom z 8. júla

2002 - 4 270 Sk, vyjadrenie z 10. júla 2002 - 4 270 Sk, vyjadrenie z 19. marca 2003 – 4 270 Sk a režijný paušál 4 x 100 Sk a 1 x 128 Sk), za právne služby poskytované každému z ďalších sťažovateľov (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom - 160 Sk, písomné podanie na ústavný súd – sťažnosť – 160 Sk, ďalšia porada s klientom z 8. júla 2002 - 3 416 Sk, vyjadrenie z 10. júla 2002 - 3 416 Sk a vyjadrenie z 19. marca 2002 - 3 416 Sk a režijný paušál 4 x 100 Sk a 1x 128 Sk).

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľov vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktorá upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je ocenený peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania - ochrana základných ľudských práv a slobôd je v zásade nevyjadriteľná v peniazoch a je nezameniteľná s primeraným finančným zadosťučinením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (III. ÚS 29/03, III. ÚS 34/03).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2001 dosahovala priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky výšku 11 693 Sk a za prvý polrok roku 2002 výšku 12 811 Sk.

Podľa § 17 ods. 2 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní alebo obhajobe dvoch alebo viacerých osôb.

Podľa § 24 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky patrí advokátovi odmena podľa doterajších predpisov. Podľa § 24 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. na náhradu hotových výdavkov a náhradu za stratu času sa vzťahujú do 1. januára 2003 doterajšie predpisy.

Podľa § 27 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. apríla 2002 s výnimkou § 15 a § 18 až 20, ktoré nadobúdajú účinnosť 1. januára 2003.

Podľa § 13 ods. 6 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci v znení neskorších predpisov (platnej a účinnej do 31. marca 2002) ak nemožno hodnotu veci vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami, sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej pomoci je 200 Sk, ak nie je ďalej ustanovené inak. Podľa § 17 ods. 2 citovanej vyhlášky tarifná odmena sa zníži o 20 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní alebo obhajobe dvoch alebo viacerých osôb.

Ústavný súd s ohľadom na vyššie uvedené ustanovenia priznal náhradu trov za právne služby poskytované sťažovateľom 4 x 10 504 Sk (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom – 160 Sk, písomné podanie na ústavný súd – sťažnosť – 160 Sk, ďalšia porada s klientom z 8. júla 2002 - 3 120 Sk, vyjadrenie z 10. júla 2002 – 3 120 Sk a vyjadrenie z 19. marca 2003 - 3 416 Sk a režijný paušál 4 x 100 Sk a 1x 128 Sk). Spolu 42 020 Sk (podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. odmena vypočítaná podľa tejto vyhlášky sa zaokrúhľuje na celé slovenské desaťkoruny smerom nahor), ktoré ústavný súd zaviazal Krajský súd v Košiciach uhradiť právnej zástupkyňi sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov potom ústavný súd rozhodol o povinnosti zaplatiť náhradu trov konania sťažovateľov spôsobom uvedeným v bode 7 výroku tohto nálezu, pričom vo zvyšnej časti ohľadne tohto nároku sťažnosti nevyhovel (bod 8 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2003